

Het stadsbestuur van 1519 tot 1572

Zoals uit het voorgaande is gebleken, werd de stad tot nu toe bestuurd door een Raad die, omdat hij zichzelf mocht aanvullen als er vacatures waren, als een bijna erfelijk college kon worden beschouwd.

Dit moest op den duur leiden tot misstanden. Niet de bekwaamste burgers werden gekozen, maar zonen of kleinzonen van overleden stadsbestuurders. De vraag of deze, soms nog jonge mannen, op verantwoorde wijze met de inkomsten van de stad konden omgaan, werd in het geheel niet gesteld.

Hoe mis de toestand was blijkt uit een ongedateerde brief aan de bisschop van Utrecht. Blijkens de inhoud moet de brief in 1519 zijn geschreven door de gezamenlijke gilden, gesteund door een deel van de burgerij 1). In het kort volgt de inhoud van deze brief.

In Kampen bestaat een erfelijke Raad, doch niemand weet meer hoe de stad hieraan is gekomen.

Regenten sturen hun zonen naar hogere scholen. Als de vaders zijn overleden, worden deze zonen, hoe jong ze ook zijn, in hun plaatsen gekozen. Tot groot nadeel van de stad kunnen ze echter niet met geld omgaan. Door dit regeringssysteem wordt gehandeld tegen het meer dan tweehonderd jaar oude Gulden Boeck.

Geert van Ingen, zijn beide zwagers en zijn oomzegger zitten in de Raad, terwijl hij er voor heeft gezorgd dat zijn broer en een andere zwager in de Grote Gemeente zijn gekozen. Verder heeft Geert de man van zijn bastaardzuster aan het baantje van poortsluiter geholpen.

In de Raad zitten twee neven die beiden Jan van der Vene heten. Een van hen heeft een broer in de Grote Gemeente.

Ook Jacob en Dirk van Holtsende zijn neven. De laatste drinkt zoveel dat hij iedere dag dronken is en naar huis moet worden gebracht, zodat het een schande voor de stad is.

Gijsbert van Leeuwen zit in de Raad, evenals zijn oom Geert Arentsz.

Een dergelijke familieklik overstemt altijd de zeven of acht raadsliden die niet aan elkaar verwant zijn. In andere steden zou men die nauwe graden van bloedverwantschap in één college, niet dulden.

Omdat de Raad vroeger schuldbrieven in de plaats van soldij heeft afgegeven aan soldaten, worden kooplieden overal waar zij komen, voor deze schulden gevangen genomen en van hun goederen beroofd. Wordt er bij terugkomst in Kampen, bij de Raad een klacht ingediend, dan krijgt men tot antwoord dat men in andere steden niets te zoeken heeft.

De Raad heeft een stuk dijk die men de dijk bij Harkemolen noemt, als een stedelijk eigendom in onderhoud. Deze dijk is echter door de familie Van der Vene geërfd van

1) De brief is in extenso afgedrukt in: Kamper Kronieken, deel II, De kroniek van Johan van Breda, Uitg. V.O.R.G. (Deventer 1864). Blz. 40.

van de familie Van Uterwyck. Voor het steeds weer repareren van deze dijk heeft de stad in enkele jaren al 7000 goudgulden uitgegeven. Geen van de burgers kan er achter komen hoe de stad aan het onderhoud van die dijk gekomen is.

Geld dat de stad van de burgers heeft geleend, wordt niet alleen niet teruggegeven, maar er wordt ook geen rente meer over uitgekeerd.

De Raad heeft geld verduisterd van de Sint Nicolaaskerk, het Heilige Geestgasthuis en van het Sint Franciscusklooster.

De Raad liet een heistelling bouwen omdat de kade langs de IJssel verbeterd moest worden. Om aan geld te komen voor materialen en arbeidsloon voor werk aan die kade en tevens voor het herstel van de stadsmuren, kreeg de Raad van de beide Gemeenten consent om een accijns in te voeren op het malen van koren. Toen die accijns eenmaal was ingevoerd, was op een dag de heistelling spoorloos verdwenen en ging al dit werk niet door.

Het raadhuis (bij de Sint Nicolaaskerk) is verkocht en het vleeshuis is als onderpand gesteld voor een geldlening door de stad.

Een bedrag van 1200 gulden dat door de koning van Denemarken was geleend van Kamper kooplieden en dat weer aan de stad teruggegeven is, werd door de Raad gehouden. Bij navraag werd gezegd dat men het had uitgegeven in de oorlog met Gelre.

Recht kan men in Kampen niet meer krijgen, want de Raad houdt sommige zaken wel vier of vijf jaar slepende, terwijl hij ook niet onpartijdig is.

Meer dan 24 jaar geleden is er een accijns ingevoerd die de muuraccijns wordt genoemd. De opbrengst zou worden bestemd voor het herstel van muren en poorten. Deze accijns die men zou invoeren voor een periode van zes jaar, bestaat nog steeds. De muren en poorten zijn echter niet hersteld maar integendeel, zeer vervallen. De balken in de torens en poorten zijn verrot. Bij hoog water door noordwesten wind drijven de schepen op de kade of worden beschadigd tegen de slechte steigers.

De Burgel is zo ondiep geworden dat er in de zomer geen water meer in staat om eventuele branden mee te blussen. Komt er 'snachts brand, dan moeten de stadspoorten worden geopend om aan water te komen.

De stad is zo arm dat als de bisschop gewapende hulp nodig heeft, men op zijn hoogst 100 soldaten gedurende één maand kan onderhouden.

Zelfs als we maar de helft van de klachten geloven, krijgen we toch sterk de indruk dat de Raad en een deel van de Grote Gemeente er een janboel van hadden gemaakt. Oproer door de burgerij, met name door gildeleden en kooplieden, kon niet uitblijven. Op een bloedige revolutie was de burgerij echter niet uit. Men wilde slechts bestuurd worden door een Raad die uit bekwame mensen bestond, die aandacht aan hun grieven schonken en hun belangen op het oog hadden.

De omwenteling begon met de val van de Grote Gemeente,

die overigens voor een deel bestond uit mensen die met de klachten van de burgerij instemden.

Op 10 januari 1519 bood een afvaardiging uit de burgerij de Raad een petitie aan waarin verzocht werd om de muuraccijs af te schaffen. Ook wilde men dat er een door de gilden gekozen Grote Gemeente zou komen die voortaan de Raad zou kiezen uit geboren, zowel als ingekochte burgers. Verder wilde men een betere controle op de stedelijke financiën, en de vrijheid voor de burgers om de stadsweiden met hun vee te mogen beslaan 1).

De volgende dag, dat was op dinsdag na Drie Koningen (11 januari 1519), kwamen vertegenwoordigers van de gilden weer bij de Raad en verzochten om nog enkele veranderingen. Ook vroegen ze de Raad om hun schriftelijk toe te zeggen dat er aan de wensen van de burgerij gevolg zou worden gegeven.

De onder druk gezette Raad kon of durfde niet te weigeren en gaf de gilden een stuk waarin beloofd werd dat aan alle wensen zou worden voldaan. De leden van de Grote Gemeente, die hierdoor ten dele hun eigen vonnis hielpen voltrekken, stemden ook toe 2).

Op dezelfde dag werden er door 28 gecommitteerden uit de gilden en de burgerij, 48 burgers gekozen die "ten ewigen dage" de Gezworen Gemeente zouden zijn. Zij werden direct door de Raad beëdigd. Het waren 3) :

Henric Croeser	Henrick van Steenre	Werner Robertsz
Goesen van den Dam	Henrick Wijnkensch	Jan van Bommel
Peter Muller	Henrick van Diefholt	de cremer
Johan Rijnvisch	Arent de Milde	Claes Dubbeltsz
Nenne Roede	Roelof Alferdinck	Hermen Kistemaker
Jan Glaeuwe	Arent Pigge	Jacob Bolhoren
Alert Brant	Cornelis Joestsz	Otto Stegeman
Mathijs Henricsz	Luytgen Olthoevinck	Henrick Jacobsz
Jacob Doedensz	Johan Hermensz van	Peter Evertsz
Claes ten Toren	van Harderwijck	Albert van Nym-
Jasper Jansz	Gheert van Hengelen	wegen
Henrick Cuyntorf	Dirck to Boecop	Roelof Muerlinck
Jacob van Vorden	Jan ten Holte	Geert Rycoltz
Thonijs v.d. Grave	Elerdt Cromme	Henrick Vrije
Thonis Jansz	Dirck Tripmaker	Wyllem Petersz
Geert van Rees	Ricolt Arentsz	Peter Sticker
	Johan Seysinck	Hans Hermensz
		Arent Petersz

Arent Petersz is in de loop van het jaar overleden, waarna Johan Stelling in zijn plaats werd gekozen.

Zo gauw er vacatures in deze Gezworen Gemeente zouden ontstaan, moesten die door de op dat moment in Kampen aanwezige leden worden aangevuld; bij overlijden zelfs nog vóór de dode was begraven.

Deze 48 personen moesten voortaan op de eerste zondag na

1) Kroniek van Johan van Breda, blz. 25.

2) Idem, blz. 27.

3) O. A. K. inv. nr. 282. De oorspronkelijk spelling werd gehandhaafd.